

К., 1898; К вопросу о программе Киевского музея древностей и искусства // КС. — 1900. — № 3; Дюнные стоянки неолитической эпохи на берегах реки Западный Буг в среднем его течении // Тр. XI Археологического съезда. — М., 1901; Ближайшие задачи археологии Юга России // КС. — 1903. — № 1; Виставка "Народне мистецтво Буковини і Галичини". — К., 1917; Наші національні скарби. — К., 1918; Справа українського мистецтва. — К., 1918; Виставка українських мистецтв. — К., 1923; Борисівське городище // Трипільська культура на Україні. — К., 1926. — Вип. 1.

*Лит.:* Багалій Д. І. Записка про наукові праці М. Т. Біляшівського // Записки історико-філол. т-ва ВУАН. — К., 1926. — Кн. IX. — С. 1—10; Вінницький А. М. Т. Біляшівський, його життя та музейна робота. — К., 1926; Грушевський М. М. Ф. Біляшівський: Некролог // Україна. — 1926. — Кн. 2—3. — С. 237—239; Курінний П. Академік М. Т. Біляшівський як археолог. — К., 1926; Щербаківський Д. М. Ф. Біляшівський і українське мистецтво // Записки історико-філол. відділу ВУАН. — 1926. — Кн. 9. — С. 39—40; Мощенко К. Академік М. Біляшівський як музейний робітник // Укр. музей. — К., 1927. — Ч. 1. — С. 3—12; Кілієвич С. Академік М. Ф. Біляшівський — засновник Державного істор. музею УРСР // Архіви України. — 1967. — № 6. — С. 15—21; Бахмат К. П. До століття з дня народження М. Ф. Біляшівського // Археологія. — 1969. — Т. 22. —

С. 241—245; Адаменко А. Г. Матеріали личного архива Н. Ф. Беляшевского // Рукописные фонды ЦНБ им. Вернадского АН УССР. — К., 1989. — С. 18—23; Біляшівський Б. "Наш добрий і певний товариш" // Україна. — 1991. — № 21, 22, 23; Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник. — К., 1998. — С. 68—69.

*Архіви:* НБУВ. ІР, ф. ХХХІ; Фонди Нац. музею історії України, РД 3925—3935; ЛД 1050—1053.

*В. О. Горбик,  
Е. М. Піскова.*

**БОБРИНСЬКИЙ** Олексій Олександрович (15.05.1852, Петербург — 1927, Ніцца, Франція) — землевласник, промисловець-цукрозаводчик, громад., політ. і держ. діяч, сенатор, археолог і меценат, граф.

Походив з відомого в Україні і Росії аристократичного роду, започаткованого Олексієм Григоровичем Бобринським (1762—1813), позашлюбним сином імператриці Катерини II і графа Григорія Орлова. Онук Олексія Олексійовича Б. (1800—68) — громад. діяча, одного із засновників цукрової промисловості в Україні; син Олександра Олексійовича Б. (1823—1903) — відомого генеалога, петерб. губ. предводителя дворянства. Здобув вищу юрид. освіту в Петерб. ун-ті. З молодих років виявив великий аматорський інтерес до археологічних досліджень, згодом досяг у них професійного рівня. З 1886 як любитель старовини, меценат і здібний організа-

тор очолював Імператорську археологічну комісію в Петербурзі — головну на той час установу археологічної науки в Рос. імперії. Завдяки зусиллям Б. на неї було покладено функції контролю за проведенням розкопок на держ., міських і селян. землях. Б. спрямовував діяльність археологічної комісії головним чином на організацію досліджень скіфо-античної спадщини на теренах України. Особисто здійснив масштабні розкопки бл. 600 курганів і поселень бронзового і скіфського часів на Черкашині, де були його маєтки. Досліджував також Херсонес Таврійський. Був краєзнавцем і нумізматом. Зібрані під час розкопок в Україні археологічні колекції передав у приватний музей м. Сміла та заснований за його участю 1904 Київ. художньо-промисловий і наук. музей.

Б. відігравав визначну роль у дворянсько-монархічному русі в Росії. Починаючи з 1884, протягом багатьох років обирався предводителем дворянства у Петерб. губ., був головою Петерб. міської думи. З травня 1906 до кінця 1912 — голова Постійної ради Об'єднаних дворянських т-в, опори рос. монархічного консерватизму. Б. був близьким до царя Миколи II, чимало зробив для підготовки в країні широкомасштабної “столицької” аграрної реформи, здійснення держ. перевороту 3 червня 1907, підтримки курсу рос. самодержавства на ліквідацію завоювань революції 1905—07. У 1907—12 Б. — депутат III Держ. думи від Київ. губ. Відігравав у ній досить

помітну роль серед крайніх правих, вів непримиренну боротьбу проти ліберальної і демократичної опозиції. Працював у парламентських комісіях, зокрема — бюджетній, по нар. освіті. З 1.01.1912 призначений Миколою II членом верхньої палати парламенту — Держ. ради. Напередодні Першої світової війни очолив раду Рос.-англ. банку. Під час війни обіймав посаду товариша міністра внутрішніх справ. Призначений у 1916 ненадовго міністром землеробства, Б. рішуче відстоював інтереси народників, боровся проти держ. регулювання цін на продовольство.

Після 1917 брав участь у роботі монархічної “Ради державного об'єднання Росії”. У 1919 виїхав за кордон, де відігравав значну роль у монархічному емігрантському русі.

У багатьох вітчизняних і зарубіжних виданнях деякі факти біографії Б. помилково приписували іншому представникові цього роду — Володимиру Олексійовичу Б. (1868—?).

*Тв.:* Курганы и случайные археологические находки вблизи местечка Смелы. — СПб., 1887—1901. — Т. 1—3; Херсонес Таврический; Родословная графов Бобринских. — Смела, 1901; Дневник А. А. Бобринского // Красный архив. — 1928. — № 1.

*Лит.:* Русский биографический словарь. — СПб., 1908. — Т. 3; Археологическая деятельность графа Бобринского // Исторический вестник. — 1911. — № 3. — С. 1060—1062; Аврех А. Я. Царизм



и IV Дума. — М., 1983; Кризис самодержавия в России (1895—1917). — Л., 1984; Соловьев Ю. Б. Самодержавие и дворянство в 1907—1914 гг. — М., 1990; Ковалинский В. Меценаты Киева. — К., 1998. — С. 45, 110, 362, 370.

*В. І. Попик.*



**БОДЯНСЬКИЙ** Олександр Всеволодович (23.09.1916, х. Петропіль Верхньодніпровського пов. Катеринославської губ., тепер с. Петропіль Запорізького р-ну Запорізької обл. — 27.02.1992, там же) — археолог, краєзнавець.

По батьківській лінії — праправнук Павла Ілліча Бодянського, прилуцького збирача старожитностей, редактора "Полтавских губернских ведомостей". Батько — Всеволод Костянтинович, походив з дворян; мати — Ганна Родіонівна, селянка; дружина — Ганна Корнійвна; діти — сини Володимир (помер 1993) і Віктор.

Середню освіту здобув в Августинівській серед. школі (Запорізький р-н), до 5-го курсу навчався на історичному ф-ті Дніп-

роп. ун-ту (1948).

З 1929 і до кінця життя займався археологією. З 1931 був близький до Д. І. Яворницького, з яким його пов'язувала творча дружба і теплі дружні стосунки. Останній в листах називав Б. "дорогий синку", "дорогий синашу" і на знак особливої довіри подарував йому у 1940 свій знаменитий дубовий ціпок. У 1934—36 працював лаборантом у музеї Дніпробуду (Запоріжжя). 1943—45 — учасник Великої Вітчизняної війни. В 1946 — співробітник Дніпроп. істор. музею. В 1946—76 — старший лаборант Ін-ту археології НАН України, 1977—92 — співробітник Запорізького обл. краєзнавчого музею.

Б. був унікальним "розвідником" археологічних пам'яток. На його рахунку сотні виявлених і введених у наук. обіг археологічних об'єктів у Надпоріжжі і Нижньому Подніпров'ї. На території Запорізької, Дніпроп., Херсон. областей він виявив стародавні стоянки кам'яного віку, поселення і могили епохи бронзи і раннього залізного віку, середньовіччя, козацтва. Б. — першовідкривач пам'яток, які стали хрестоматійними і увійшли до всіх підручників і довідників з археології: муст'єрська стоянка біля скелі Орел і енеолітичний могильник поблизу с. Петро-Свистунового, Лисогірський неолітичний могильник, Капулівський енеолітичний могильник, могильник черняхівської культури поблизу с. Військового та ін.

У фондах Ін-ту археології збе-